ТҮПНҰСҚА
ОРИГИНАЛ

«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы.»

Гигиеналық зертхананың лаборанты ретінде оқу тәжірибеге арналған әдістемелік нұсқау.

Мамандық: 6В10118- « Медициналық- прфилактикалық іс »

Оқу сағатының көлемі (кредит) - 30 сағат/1 кредит

Оқу курсы мен семестр: курс 1, семестр-2

ТҮПНҰСҚА
ОРИГИНАЛ

ШЫМКЕНТ- 2023-2024 ж.

Әдістемелік нұсқау «Гигиена және эпидемиология» кафедрасы мәжілісінде талқыланды.

Кафедра меңгерушісі, м.ғ.к., доцент ________ Утепов П.Д.

Хаттама № 6. 24.01.2024 ж

ТҮПНҰСҚА
ОРИГИНАЛ

Оқу-өндірістік тәжірибенің мақсаты: Қоршаған орта және әлеуметтік нысандардың санитариялық- эпидемиологиялық талаптарға сәйкестігін ұйымдастыру мен зертхананың бақылау жұмыстарын жүргізуді меңгерту.

ТӘЖІРИБЕ ШАРАЛАРЫ:

- қоршаған ортаның санитарлық- гигиеналық зерттеудің теориясымен тәжірибесінің маңыздылығын оқыту.
- жұқпалы емес аурулардың алдын алудағы санитралық –гигиеналық зертхананың лаборант жұмысының маңыздылығын меңгерту.
- қоршаған орта нысандарының зерттеу нәтижелерін талдау және оларды тәжірибе жүзінде қолдану.
- зертхана қызметкерлерінің нысандардағы сынамаларды алу зерттеу, қортындылау жұмысы мен еңбекті қорғау және қауіпсіздікті қамтамасыз ету шараларын ұйымдастыру.

Тәжірибе өтудің соңғы нәтижесі:

-Әлеуметтік-мінез-құлық, биомедициналық, гигиеналық, эпидемиологиялық және клиникалық ғылымдар саласындағы сенімді, заманауи, ғылыми негізделген ақпарат пен білімді сыни тұрғыдан талдайды және тәжірибеде қолданады.

-Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығын қамтамасыз ету мәселелерінде билік органдарымен, ұйымдармен, халықпен, қоғамдастық мүшелерімен, бұқаралық ақпарат құралдарымен тиімді кәсіби өзара іс-қимыл жасайды.

-Ақпараттық технологияларды меңгерген, өз біліктілігі шеңберінде жаңа тәсілдерді енгізу үшін халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығын қамтамасыз ету саласындағы

ақпаратты тиімді пайдаланады және процестерді құжаттауды қамтамасыз ету үшін электрондықжүйелерді пайдаланады.

-Тәжірибеде Қазақстан Республикасының азаматтарының денсаулығын сақтау туралы нормативтік-құқықтық актілерін; санитариялық-гигиеналық және табиғат қорғау заңнамасын; санитариялық- эпидемиологиялық бақылау мамандары қызметінің құқықтық негіздерін қолданады.

-Қоршаған ортаның әртүрлі нысандарының сапа көрсеткіштерін зертханалық және аспаптық зерттеу, талдау және бағалау және оларға жағымсыз

ТҮПНҰСҚА
ОРИГИНАЛ

әсерлердің алдын алу бойынша ұсыныстар түрінде өз қорытындыларын тұжырымдау дағдыларын меңгерген.

-Халық арасында, БАҚ арқылы жұқпалы және жұқпалы емес аурулардың алдын алу және салауатты өмір салтын қалыптастыру, өзін-өзі дамыту дағдыларын жетілдіру және әлеуметтік-этикалық нормаларды сақтау бойынша санитарлық-ағарту жұмыстарын жүргізеді.

Тәжірибенің мазмұны: Адамның тіршілік ету ортасы факторларының зертханалық және аспаптық зерттеулерінің орындалуын ұйымдастырушылық қамтамасыз ету дағдылары оқытып үйрету. Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы заңнама талаптарына сәйкестігін растаудың қолданылатын әдістері/ әдістемелері. Санитариялық-эпидемиологиялық жағдайға байланысты сынамаларды іріктеу және ілеспе құжаттаманы ресімдеу, зерттеулер, интерпретация, ресімдеу және нәтижелерді статистикалық өңдеу, санитариялық-химиялық, физикалық,токсикологиялық зерттеулер әдістемесі.

Жұмысының көлемі мен түрі

№	Жұмыс түрі	Суденттің жұмысының көлемі
1	**Ұлтық сараптама орталығының құрылымы** Гигиеналық зертхананың лаборанты жұмысының ұйымдастырылуымен, лаборант маманының қызметтік міндеттерімен танысу.Гигиеналық зертхана бөлімдерінің атқаратын міндеттері.Санитарлық- гигиеналық зертхананың бөлімшелерінің жұмысымен танысу.	**6.0**
2	**Коммуналды гигиена бөлімшесі жұмысының мазмұны.** Судың, топырақтың, атмосфера ауасының гигиенасы сапасын анықтау әдістерімен танысу. Тұрғын үйлерді және ғимараттарды жарықтандыратын құралдарға қойылатын талаптарды танысу Санитариялық қорғау. Тіркеу – есеп беру құжаттарымен жұмыс жасауды білу .	**6,0**
3	**Тағам гигиенасы бөлімшесі жұмысының мазмұны.** Тағам гигиенасы саласындағы мемлекттік санитариялық-гигиеналық қадағалау. Азық- түліктерді тексеру тәртібі	**6,0**

ТҮПНҰСҚА
ОРИГИНАЛ

	құжаттарымен танысу. Тағам өніміндегі ГМА-ны анықтаудың әдістерін үйрену .	
4	**Өндірістік гигиенасы бөлімшесі жұмысының мазмұны.** Өндірістік орындарындағы жұмыс орын ауасын зиянды химиялық көрсеткіштерге, микроклимат, параметрлерінге және басқа физикалық факторларға (шу, діріл, электромагниттік, электростаттикалық өріс) зерттеулермен өлшемдер алу әдістерімен танысу.	**6,0**
5	**Кәсіби өндірістік ортаның зиынды факторларының зерттеу әдістерімен танысу.** Қоршаған ортаның физикалық және экологиялық факторларының зерттеудің заманауи бағыттарымен танысу Күн сәулесінің ультракүлгін, инфрақызыл сәулелерінің адам ағзасына әсерін зерттеу бөлімдері.	**6,0**
	Барлығы	**30**

Тәжірибе өтушінің білімі мен дағдысын бағалау әдістері:

№	Машықтар мен орындау біліктігі, бағалау критерийлері	Баллдық бағалаулар
1	**Ұлтық сараптама орталығының құрылымымен танысу.**	**4,0**
	Санитариялық гигиеналық зертхананың лаборанты жұмысының ұйымдастырылуымен, лаборант маманының қызметтік міндеттерімен танысу.	2,0
	Санитариялық- гигиеналық зертхана бөлімдерінің атқаратын міндеттері.	1,0
	Санитариялық- гигиеналық зертхананың бөлімшелерінің жұмысымен танысу.	1,0
2	**Коммуналды гигиена бөлімшесі жұмысының мазмұны.**	**4,0**
	Судың, топырақтың, атмосфера ауасының гигиенасы сапасын анықтау әдістерімен танысу.	1,0
	Тұрғын үйлерді және ғимараттарды жарықтандыратын	1,0

	құралдарға қойылатын талаптарды білу	
	Санитариялық қорғау талаптарын оқып үйрену	1,0
	Тіркеу – есеп беру жұмыстарының құжаттарымен танысу	1,0
3	**Тағам гигиенасы бөлімшесінің жұмысының мазмұны.**	**4,0**
	Тамақтану саласындағы мемлекттік санитариялық-гигиенаны қадағалау талаптарының жұмысымен танысу	2,0
	Азық- түліктерді тексеру тәртібі құжаттарын жүргізуді үйрену .	1,0
	Тағам өніміндегі ГМА-ны анықтаудың әдістерін меңгеру.	1,0
4	**Өндірістік гигиенасы бөлімшесі жұмысының мазмұны.**	**4,0**
	Санитариялық- гигиеналық зертхананың бөлімшелерінің жұмысымен танысу.	**1,0**
	Өндіріс орындарының зиянды химиялық, физикалық, биологиялық , факторларын бағалауды жүргізу	2,0
	Шу, діріл, электромагниттік, электростаттикалық өріс зерттеулермен өлшемдер алу әдістерін білу.	1,0
5	**Кәсіби өндірістік ортаның зиынды факторларының зерттеу әдістерімен танысу.**	**4,0**
	Қоршаған ортаның химиялық,физикалық, биологиялық және экологиялық факторларының зерттеудің заманауи бағыттарымен танысу	2,0
	Күн сәулесінің ультракүлгін, инфрақызыл сәулелерінің адам ағзасына әсерін зерттеу бөлімдері.	2,0

Бақылау түрлері.

Өндірістік практика жетекшісінің ағымды бақылауы:

- Білім алушының қатысуын және жұмыс орнында тәжірибелік ісін бақылайды;

ТҮПНҰСҚА
ОРИГИНАЛ

- Білім алушының тәжірибелік дағдыларын машықтануын қадағалайды;
- Білім алушының практика күнделігін тексереді.

Қорытынды бақылау - сараланған сынақ.

Қорытынды бақылауға жіберілу үшін білім алушының мына құжаттар болуы тиіс:

1. толтырылған электронды тәжірибені өту күнделігі;
2. Тәжірибе жетекшісінің және меңгерушісінің қолдары қойылған мінездеме;

Ұпайлық-әріптік жүйе бойынша бағалау кестесі

Баға	Әріптік Эквивалент	Рейтинг ұпайы %	Ұпаймен
Үздік	A	95-100	4
	A-	90-94	3,67
Жақсы	B+	85-89	3,33
	B	80-84	3
	B-	75-79	2,67
	C+	70-74	2,33
Қанағаттанарлық	C	65-69	2
	C-	60-64	1,67
	D+	55-59	1,33
	D	50-54	1,0
Қанағаттанарлықсыз	FX	25-49	0,5
	F	24-0	0

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

Негізгі:

1. Токанова, Ш. Е. Жалпы гигиена :оқу құралы / Ш. Е. Токанова, М. Б. Жандаулетова. - Алматы : ЭСПИ, 2023. - 216 бет.
2. Большаков, А. М. Жалпы гигиена: оқулық / А. М. Большаков; қаз. тіліне ауд. М. Б. Жандаулетова; жауапты ред. Ш. Е. Токанова ; - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 400 бет.
3.Токанова, Ш.Е.Жалпы гигиена: оқу құралы – Алматы: Эверо, 2013
4. Ауа гигиенасы : оқу құралы, Жаксыбаева Ж.Б - Шымкент 2015.-59 бет.
5. Мендибаева, Б. Б. Еңбек гигиенасы. 1 бөлім. Жалпы еңбек гигиенасы: оқулық / - Алматы : Эверо, 2017. - 320 бет.
6. Тоғызбаева, Қ. Қ.Еңбек гигиенасы. 1-кітап: оқулық / Қ. Қ. Тоғызбаева, А. Жаханов. - Алматы : Эверо, 2016. - 338 бет

ТҮПНҰСҚА
ОРИГИНАЛ

7. Еңбек гигиенасы: оқулық / Ред. Н. Ф. Измеров., Қаз. тіліне ауд. Г. Қ. Амантаева. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 480 бет
8. Ерманова, С.А. Эпидемиология: оқулық /. – Қарағанды: АҚНҰР, 2016. – 296 бет.
9. Жалпы эпидемиология дәлелді медицина негіздерімен: оқу құралы / Ред. Бас. В.И. Покровский. Қаз. Тіл. Ауд. Н. Жайықбаев. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2015. – 448 б
10. Ирсимбетова, Н.А. Эпидемиология: оқулық. – Шымкент: Кітап ЖШС, 2013
11. Ерманова, С. А.Эпидемиология: оқулық /. – Қарағанды: АҚНҰР, 2016. – 296 бет. С.
12. Кучма, В. Р.Балалар мен жасөспірімдер гигиенасы: оқулық. – М. : ГЭОТАР – Медиа, 2014. – 464 бет.
13. Бөлешов М.Ә.Балалар мен жасөспірімдер гигиенасы:оқулық-Эверо, 2015

Қосымша:

1. Жалпы гигиена бойынша тапсырмалар жинағы: оқу-әдістемелік құрал. – М.: «Литтерра», 2016. – 208 бет с.
2. Ордабеков, С. О. Жас ерекшелік анатомиясы, физиологиясы және гигиенасы: оқу құралы - Қарағанды : ЖК "Ақ Нұр", 2012.
3.Жалпы эпидемиология дәлелді медицина негіздерімен: оқу құралы. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2015

Электрондық оқулықтар:

1. Жалпы гигиена [Электронный ресурс] : оқулық / А. М. Большаков ; қаз. Тіл. Ауд. М. Б. Жандаулетова. – 3-бас. , қайта өнд. (46.8Мб). – М. : ГЭОТАР – Медиа, 2015. – 400бет
2. Бөлешов, М.Ә.Балалар мен жасөспірімдер гигиенасы : Оқулық.. – Алматы: Отан, 2018. – 180 б. – http://rmebrk.kz/
3. Жалпы гигиена.Рыскулова А.Р., Кошкимбаева С.А. , 2017 /https://aknurpress.kz/login
4. Жалпы гигиена бойынша таңдамалы дәрістер [Электрондық ресурс] : оқу құралы / Ж. Ж. Жарылқасын [және т. Б.]; ҚР Денсаулық сақтау м-гі, ҚарММУ. – Қарағанды : Б.и., 2013. – 160 б. http://elib.kaznu.kz/
5. Жалпы гигиена [Электрондық ресурс] : оқулық / Ү. И. Кенесариев [және т. б.]; ҚР Білім және ғылым м-гі, С. Ж. Асфендияров атын. ҚазҰМУ. - Алматы : Б.и., 2013. - 656 б. http://elib.kaznu.

ТҮПНҰСҚА
ОРИГИНАЛ